

అది చెప్పబడవలసియుంది

(16:17-27)

రోములోని క్రైస్తవులకు పౌలు చెప్పిన చివరి మాటలకు వచ్చి చేరుకున్నాం. క్రొత్త నిబంధన పత్రికలు తరచుగా భవిష్యత్తు ఏర్పాట్లు, చివరి గ్రీటింగ్స్, విన్నపాలు, హెచ్చరికలవంటివాటితో ముగించబడతాయి. మనం చూచినట్లుగానే, రోమా పత్రిక ముగింపులో, పౌలు ఈ విషయాలను చేర్చినట్లు చూచాం. తన భవిష్యత్తు ఏర్పాట్లను గూర్చి అతడు మాట్లాడాడు (15:23-29); అతడు ప్రార్థనకొరకు అడిగాడు (15:30-33); అతడు యితర విన్నపాలు చేశాడు (16:1, 2, 16); వ్యక్తిగతమైన వందన వచనాలను పంపాడు (16:3-15). పత్రిక దాదాపు ముగించినట్టే - కాని సంపూర్ణం కాలేదు.

తటాలున అంశాన్ని వచనం 16నుండి 17కు మార్చాడంటే, యింకేమి చెప్పాలో పౌలు ఆగి ఆలోచించుకొన్నాడా అన్నట్లు కన్పిస్తుంది. ఆ సమయంలో ఏమి వ్రాయ బడిందో లేఖకుడైన తెర్తియు చదివి వినిపించియుండవచ్చు. పరిస్థితులు గాని, విధానం గాని ఏమైయున్నా, పౌలు - ఆత్మచే ప్రేరేపింపబడినవాడై - రోములో ఉన్నవారికి యింకను మూడు విషయాలు చెప్ప తీర్మానించుకొన్నాడు.¹

మీకు హాని చేయగల ప్రజలనుండి తొలిగిపొండి (16:17-20)

అక్కరతో కూడిన మాటలు

అతడు మొదట, వారిని హెచ్చరించవలసి వచ్చింది. ఆత్మ సంబంధంగా ఎవరు వారికి హాని చేయగలరో వారినుండి తొలిగిపొమ్మని అతడు హెచ్చరించాడు: “సహోదరులారా, మీరు నేర్చుకొనిన బోధకు² వ్యతిరేకముగా భేదములను ఆటంకములను కలుగజేయువారిని కనిపెట్టియుండుదని మిమ్మును బతిమాలుకొనుచున్నాను” (17 వచనం). తోటి క్రైస్తవులను చేర్చుకొనుడి అని అధ్యాయాలు 14, 15లో పౌలు వారిని ప్రోత్సహించాడు (14:1; 15:7); ఇక్కడ కొందరినుండి తొలిగిపొమ్మని అతడు వారికి తెలియజేస్తున్నాడు. ఆజ్ఞలలో వ్యత్యాసానికి హేతువేమి? ఎందుకంటే, అధ్యాయాలు 14, 15ల్లో పౌలు అభిప్రాయాలను గూర్చి మాట్లాడాడు, కాని యిక్కడ ప్రాథమికంగా అతని మనస్సులో విశ్వాసానికి సంబంధించిన విషయాలున్నాయి.³

అబద్ధ బోధకులను గూర్చి ప్రభువైన యేసును ఆయన అపొస్తలులు కూడను శిష్యులను హెచ్చరించారు (మత్తయి 7:15-23; మార్కు 13:22, 23; అపొస్తలులు

కార్యములు 20:29-31; 2 తిమోతి 4:3, 4; 1 యోహాను 4:1లను చూడు). అబద్ధ బోధకులు అప్పటికే రోముకు చేరుకున్నారో, లేక కాలక్రమంలో వారు అక్కడ లేస్తారని పౌలు ఎరిగియున్నాడో, మనకు తెలియదు. ఏమైనా సరే, అపొస్తలులు ఉపదేశించిన దానికి భిన్నమైన ఉపదేశం చేసేవారు వస్తారని తన పాఠకులు తెలిసికోవాలని అతడు కోరాడు. తత్ ఫలితంగా “భేదములు, ఆటంకాలు” కలుగుతాయి.

“భేదములు” అనేది *dichostasia* నుండి వచ్చింది (*diche* [“వెలుపట, దూరముగా”] మరియు *stasis* [“నిలుచుట”]) అది “విభజనను” సూచిస్తుంది⁴ (KJV చూడు). గలతీయులకు 5:19, 20లో శరీర కార్యములుగా భేదము/విభజన పేర్కొనబడింది. “ఆటంకము” అనేది *skandalon* నుండి రోమా 14:13లో “అడ్డు బండగా” తర్జుమా చేయబడింది.⁵ తొట్రిల్లిపడిపోయేలా చేసే దేనినైనా అది సూచిస్తుంది. 16:1-16లో, క్రైస్తవులు ఒకరికొకరు సహాయపడే ప్రేమ వాతావరణాన్ని పౌలు చిత్రించాడు. అబద్ధ బోధకు అనుమతించి దాన్ని సహించినట్లయితే అదంతా లయపరచబడుతుంది. అబద్ధ బోధకులు నేడు లోకంలో యింకను ఉన్నారు; వారు తమ సరకులను అమ్మగలిగినప్పుడు, విభజనయు, ప్రశస్తమైన ఆత్మల నాశనమును సంభవిస్తుంది.

పౌలు మనస్సులో ఉన్న అబద్ధ బోధకులెవరు? (పాత నిబంధన చట్టాన్ని క్రైస్తవుల మీద రుద్దే) యూదా మతాభిమానులైన అబద్ధ బోధకులనుండి, (క్రైస్తవులు ఏ చట్టం చేతను బంధింపబడలేదనే) గ్రీకు తత్వ శాస్త్రంచే ప్రభావితమైనవారి వరకు, ఎవరినైనా మనం ఊహించవచ్చు, వివరాలను పౌలు తేట చేయక కావాలనే ఉంచినట్లున్నాడు. దేవుని వాక్యానికి వ్యతిరేకంగా ఉపదేశించే సమస్తమైనవారికి వర్తింపజేయడానికి యిలా వాడ బడినట్టుంది.

అబద్ధ బోధకుల పట్ల మన వైఖరి ఎలా ఉండాలి? రెండు పనులు చేయుడని పౌలు క్రైస్తవులను అర్థించాడు. మొదటిది, వారిని “కనిపెట్టియుండుడి.” “కనిపెట్టియుండుడ నేది” *scopeo* నుండి వచ్చింది. “వీక్షించు, చూచు, కనిపెట్టు, యోచించు.”⁶ KJVలో “mark” అని ఉంది. “Mark” అనే మాటలో తప్పేమీ లేదు. “నా మాటలను గుర్తు పెట్టుకో” అనే ప్రయోగంలోవలే, తప్పేమీ లేదు. నా మాటలకు “కనిపెట్టు” అని నేను అన్నప్పుడు, “నా మాటలను అలక్ష్యం చేయకు, నేను చెప్పిది శ్రద్ధగా ఆలోచించు” అని భావం. “Mark” అనే ఆంగ్ల పదాన్ని తాము తలంచేవారిని అబద్ధ బోధకులని “ముద్రించే” బాధ్యత దేవుడు వారికి యిచ్చినట్టు కొందరు అర్థం చెప్పారు. ఈలాటి చర్య *scopeo* అనేదాని యందు చేర్చబడలేదు. ఆ పదంలో గుప్తమైనవే? ఈ క్రింది తర్జుమాలను ఆలోచించు:

- “(దీని) కొరకు చూడు” (NCV).
- “కనిపెట్టియుండు” (CJB; CEV; McCord; SEB; NLT; TEV).
- “నీ దృష్టి (దాని)పై నిలుపు” (NASB; NEB).⁷
- “గుర్తుపెట్టుకో” లేక “గమనించు” (RSV; NKJV).
- “(దాని)పై కనిపెట్టే కన్ను నిలుపు” (Phillips).

- “వ్యతిరేకంగా నీవు భద్రంగా ఉండు” (JB).

అబద్ధ బోధకులు లోకంలో ఉన్నారు, వారు యిప్పటికే రోముకు రాసుంటే, వారు అక్కడికి వస్తారు. ఏ బోధయైనా రోములోని క్రైస్తవులు అంగీకరించకూడదు, దైవప్రేరేపితులైన ప్రభువువారి సందేశకులచే ఉపదేశించబడిన సిద్ధాంతాలకు వ్యతిరేకంగా ఉపదేశించేవారిని కనిపెట్టియుండండి అని అతడు వారిని కోరాడు.

రెండవది, “వారిలోనుండి తొలిగిపోవుడి” అని పౌలు చెప్పాడు. ఇక్కడ గ్రీకు పదం *ekklino* (*ek* [“వెలుపలికి”] మరియు *klino* [“వంగు”]), “ప్రక్కకు తొలిగిపోండి” అని అర్థం.⁸ KJV లో “తప్పించుకొను” అని ఉంది (NKJV; RSV చూడు). ఇక్కడ మరికొన్ని తర్జుమాలున్నాయి:

- “వారిలో చేరకుము” (NIV; CJB).
- “వారినుండి దూరంగా ఉండు” (CEV; NCV).
- “వీరినుండి వెళ్లిపోము” (Phillips).

ఈ ఆజ్ఞలో సహవాసాన్ని మామూలుగా ఉపసంహరించుకొనడం గుప్తమై యుండ వచ్చు (మత్తయి 18:15-17; 1 కొరింథీయులకు 5:3-5; 2 థెస్సలొనీకయులకు 3:14, 15; తీతు 3:10, 11), కాని యిది వ్యక్తిగత బాధ్యతపైన పౌలు నొక్కి చెప్పాడు. అబద్ధ బోధకుని నిరాశపరచడం ప్రతి క్రైస్తవుని బాధ్యతయైయుంది. రూలు ప్రకారం, వారితో వాదించడంవలన యిది సాధించబడలేదు.⁹ కాని “వారినుండి పోవడంవలన” సాధించబడుతుంది. వారితో కలిసియుండకు (2 యోహాను 10, 11 చూడు); దోషాన్ని వ్యాపింపజేయడానికి అవకాశమివ్వవద్దు.

అబద్ధ బోధకులు నిజంగా ఏమైయున్నారో వారిని ప్రదర్శించడంలో పౌలు యొక్క హెచ్చరిక కొనసాగింది. వారిని గూర్చి అతడిట్లన్నాడు, “అట్టివారు మన ప్రభువైన క్రీస్తుకు కాక తమ కడుపునకే (బానిసలు [appetites కాదు]) దాసులు” (18వ వచనం). తెలుగులో చెప్పినట్లు “వారి కడుపునకే,” దాసులు (KJV కూడ చూడు). పౌలు అదే పదాన్ని ఫిలిప్పీయులకు 3లో వాడాడు: “అనేకులు క్రీస్తు సిలువకు శత్రువులుగా నడుచుకొనుచున్నారు; వీరినిగూర్చి మీతో ... యిప్పుడును ఏడ్చుచు చెప్పుచున్నాను. నాశనమే వారి అంతము, వారి కడుపే వారి దేవుడు” (18బి, 19వ వచనాలు). దోషాన్ని ఉపదేశించే వీరికి అటు యేసును మహిమపరచడం గాని లేక ప్రజలకు క్షేమాభివృద్ధిని కలిగించడం గాని అక్కర లేదు. వారి అక్కర వారికొరకే; తమ “కడుపులు” నింపుకొనడం, తమ వాంఛలను సంతృప్తిపరచుకొనడం.

పౌలు యిలా కొనసాగించాడు, “వారు ఇంపైన మాటలవలనను ఇచ్చకములవలనను నిప్పుపంటుల మనస్సులను మోసపుచ్చుదురు” (రోమా 16:18బి). “మెత్తని పలుకులు” “*chrestologia*”¹⁰ (*chrestos* [“మంచి”] + *logos* [“వాక్యము”]). “మెత్తని ఇంపైన మాటలను” యిది సూచిస్తుంది.¹¹ “ఉచ్చించే మాటలు” అనేది *eulogia* నుండి వచ్చింది

(eu ["మంచి"] + logos ["వాక్యము"]) అనేది యిక్కడ చెడ్డ అర్థంతో వినియోగించబడింది. అబద్ధ బోధకులు కరుకు మాటలచే, అప్రీతికరమైన మాటలచే గుర్తించబడరు. తరచుగా వారికి యింపైన ఆకర్షణీయమైన మూర్తిమత్వముంటుంది. వారి సహవాసం సంతోష కరంగా ఉంటుంది. ఎక్కువమంది మంచి వక్తలుగా ఒప్పించే వాదన చేయగలరు - ఒప్పించమంటే, సత్యమందు స్థిరపరచబడనివారిని నమ్మించగలరు.

ఈ తప్పుడు ఉపదేశకులు “అనుమానించని వారి హృదయాలను వారు మోసపుచ్చుదురు.” “అనుమానించని” అనేది *akakos* నుండి వచ్చింది. అంటే, “(a లేని) దుష్టత్వం (*kakos*).” ఈ పదం తెలుగులో చెప్పినట్టే “అమాయకులు” లేక “నిష్పపటులు.”¹² NIVలో కవటములేని సరళమైన naive అని ఉంది. ఇందులో క్రొత్తగా మారినవారు, ఆత్మ సంబంధమైన జ్ఞానమునందు ఎదుగనివారు చేర్చబడతారు (హెబ్రీయులకు 5:12 చూడు). అబద్ధ బోధకుల “యింపైన మాటలకు ఇచ్చకములకు” బలిచేయ బడేది యిట్టివారే. మనమందరం అనుమానపు చెవులతో వింటూ, ప్రతిదాన్ని దేవుని వాక్యముతో పోల్చి చూచుకోవలసియుంది (అపొస్తలుల కార్వములు 17:11బి చూడు). “మెత్తగా మాట్లాడే దుష్టత్వానికి సంబంధించి గలిబిలి కావద్దు” అని MSG అంటుంది. బహుమతి యొక్క పోలికను ఆలోచించు: జాగ్రత్తగా లోపలివాటిని పరీక్షించు కాని వెలుపల చుట్టిన తళుకు కాగితంచేత మోసపోకు.

రోమా 16:17, 18లోని హెచ్చరిక ఈ మాటలతో ఆరంభమౌతుంది: “సహోదరులారా, మిమ్మును బతిమాలుకొనుచున్నాను” (నొక్కి చెప్పింది నాది). గతంలో గుర్తించినట్టుగానే, “బతిమాలుతున్నాను” అనేది బలీయమైన భాషయైయుంది.¹³ అంటే దాని అర్థం. “నిన్ను వేడుకొంటున్నాను; బతిమాలుకొంటున్నాను; విన్నవించుకొంటున్నాను” అని. రోములో క్రీస్తు పనిమీద అబద్ధ బోధకుల ప్రభావం అధికంగా ఉండబోతుందని పౌలు బహు అక్కర కనుపరచాడు. తన పాఠకులు దోషానికి విరోధంగానుండ సిద్ధపడినవారై స్థానిక సంఘం ద్వారా అది వ్యాపింపకుండునట్లు చూడాలని పౌలు తన పాఠకులను కోరాడు.

పోయిన సంవత్సరం ఓక్షహోమా బహుగా ఎండిన సంవత్సరంగా ఉంది. నెలలకొలది, రాష్ట్రమంతటిలో మంటలు లేచాయి. ఆ నిప్పులు ఆరంభించినప్పుడే గుర్తింపబడియుండినట్లయితే, కాళి మడిమెతో అవి అణచివేయబడియుండేవి. అయినా, అడవి నిప్పు విస్తరించనారంభించిందంటే, దాన్ని ఆర్పడం దాదాపు అసాధ్యమౌతుంది. వేలకొలది ఎకరాలు నాశనమయ్యాయి; యిండ్లు, ధాన్యపు కొట్లు లయపరచబడ్డాయి; పశువులు మనుష్యులు చనిపోయారు. అలాగే, స్థానిక సంఘాల్లోగుండా అదుపు తప్పిన అగ్నివలె అబద్ధ బోధ పరుగులిడింది. ఆత్మ సంబంధమైన అయోమయం, మరణం మాత్రమే మిగిల్చింది. పౌలు హెచ్చరికను తీవ్రంగా తీసికో. ఇది సంభవించకుండు చూచుకో!

నమ్మిక కలిగించు మాటలు

హెచ్చరిక యిచ్చినమీదట, రోములోని క్రైస్తవులు అంత మోసపోయేవారు కాదనే

తన మనస్సు వారికి వెంటనే పౌలు తెలియజేశాడు. “మీ విధేయత¹⁴ అందరికీని ప్రచురమైనది గనుక మిమ్మునుగూర్చి సంతోషించుచున్నాను” అని అతడన్నాడు (రోమా 16:19ఎ). ఈ పత్రిక ఆరంభంలో, “మీ విశ్వాసము సర్వలోకమున ప్రచురము చేయబడుచుండుటను బట్టి” అని అతడు తెలిపాడు (1:8). “గనుక మిమ్మునుగూర్చి సంతోషించుచున్నాను” అని కూడా చెప్పాడు (16:19బి).

“అయితే” అనే మాటను గమనించు (“but” తెలుగులో లేదు) “మీరు మేలు విషయమై జ్ఞానులును, కీడు విషయమై నిష్పరులునున్నందుడి” అని అతడు చేర్చాడు (19సి వచనం). వేరొక చోట, పౌలు తన పాఠకులను “బుద్ధి విషయమై పసిపిల్లలు కాక దుష్టత్వము విషయమై శిశువులుగా ఉండుడి; బుద్ధి విషయమై పెద్దవారలైయుండుడని” హెచ్చరించాడు (1 కొరింథీయులకు 14:20). ప్రభువు తన శిష్యులను పంపినప్పుడు యిలాటి భాషనే వినియోగించారు: “పాములవలె వివేకులును పావురములవలె నిష్కరులునున్న యుండుడి” (మత్తయి 10:16). పాత నిబంధన ప్రయోగంలో, “జ్ఞానము నందు” తరచుగా నైపుణ్యము అనుభవము జతచేయబడ్డాయి.¹⁵ పౌలు హెచ్చరిక పలు విధానాలుగా చెప్పవచ్చు:

- “మంచితనంలో అనుభవశాలులైయుండుడి కీడునుండి నూతనమైనవాడుగా ఉండుడి.”
- “మంచితనమందు నేర్పుగలవారై దుష్టత్వమందు పనికిమాలినవారై యుండుడి.”
- “మంచితనమందు అనుభవముగలవారును దుష్టత్వమందు అనుభవము లేనివారైయుండుడి.”

పౌలు హెచ్చరించుటలో “but” అనే మాట - వారి విశ్వాసమునకును విధేయతకును గొప్ప పేరుగల సహోదరత్వమున్నంత మాత్రాన, రోమాలోని సంఘం అబద్ధ బోధచే జయింపబడని స్థితిలో ఉన్నట్లు సూచించడం లేదు. సభ్యులు జ్ఞానంతో నింపబడి ఒకరి కొకరు బుద్ధి చెప్పుకోగలిగే సామర్థ్యం కలిగియున్నారనే వాస్తవం (రోమా 15:14), వారు తప్పు మార్గానికి నడిపింపబడలేరనే అర్థాన్ని యివ్వదు. స్వయం సమృద్ధిగలవారై యుండకూడదు; వారు మెలకువగా ఉండవలసియుంది.

వారు అలాగున్నట్లుయితే, పౌలు వారికి ఈలాటి అభయమిచ్చాడు: “సమాధాన కర్తయగు దేవుడు సాతానును మీ కాళ్లక్రింద శీఘ్రముగా చితుక త్రొక్కించును” (16:20ఎ). “చితుకత్రొక్కు” సంపూర్ణ ఓటమిని సూచిస్తుంది. ఈ భాష ఆదికాండము 3:15ను జ్ఞాపకం చేస్తుంది. అది సిలువవైపు చూపుతోంది. సిలువకు వెళ్లడంవలన, క్రీస్తు అపవాదిని జయించారు (హెబ్రీయులకు 2:14). ఓడింపబడియు అపాయకరమైన శత్రువుతో మనం పోరాడుతున్నాం (1 పేతురు 5:8).

రోమా 16:20 లోకాంతాన్ని సూచిస్తుందనియు “శీఘ్రముగా” అనే పదం ఏ సమయంలోనైనా “సమీపంగా” ఉన్నట్లు సూచిస్తుందని కొందరు ఈ వాగ్దానాన్ని

గూర్చి తలంచారు. వారు మెలకువగా ఉంటే సాతాను మీదను వాని పనివారిమీదను దేవుడు విజయం దయచేస్తాడని పౌలు వారికి అభయమిచ్చియుండవచ్చు. మృద్ధువైన ఊబ్బించెడు అబద్ధ బోధ వెనుకనున్నదెవరు? సాతానే గదా?

ఆ చిన్న అభయపు మాటతో క్లుప్త దీవెనను పౌలు చేర్చుతాడు: “మన ప్రభువైన యేసుక్రీస్తు కృప మీకు తోడైయుండునుగాక” (20బి వచనం). దోషము విషయంలో పౌలు యొక్క హెచ్చరికను నీవు నేను అనుసరించినయెడల, ప్రభువు మనకు విజయమిస్తారు; ఆయన కృప మనకు తోడైయుంటుంది.

నీ కొరకు లక్షపెట్టు క్రైస్తవులకు వందన వచనం చేయి

(16:21-24)

ఉత్తరం అంతానికి పౌలు చేరుకొంటుండగా, అతడు చేసిన రెండవ సంగతి, కొరింథు క్రైస్తవుల యొద్దనుండి రోమాలోని క్రైస్తవులకు గ్రీటింగ్స్ పంపుతున్నాడు. ఇతర స్థలములలోని సహోదర సహోదరీల ఆలోచనలలోను ప్రార్థనలలోను వారు ఉన్నట్లు అతడు తన పాఠకులకు తెలుపుతున్నాడు. కొన్ని వచనాలకు ముందు, సాధారణమైన గ్రీటింగ్స్ తెలిపాడు (16బి వచనం); ఇక్కడ, అతడు ప్రత్యేకమైన వ్యక్తులనుండి గ్రీటింగ్స్ చేర్చుతున్నాడు. వచనాలు 21నుండి 24వరకు, కొరింథులో తనకు ఆతిథ్యమిచ్చిన గాయి యింట తాను ఈ పత్రికను, యితరులు వినుచుండగా చెప్పి వ్రాయించినట్టి భావాన్ని కలిగిస్తున్నాడు. ఈ సందర్భంలో తమ వందన వచనాలు అందులో చేర్చవచ్చునా అని వారు పౌలును అడిగియుండవచ్చు.

తిమోతి, లూకియ, యాసోను, మరియు సోసిపత్రు

మొదటిగా ప్రస్తావించబడిన వ్యక్తి మనకు ఎరుకైనవాడే: “నా జతపనివాడగు తిమోతి ... మీకు వందనములు చెప్పుచున్నాడు” (21ఎ వచనం). తిమోతి పౌలుచే మార్పు చేయబడినవాడై,¹⁶ పౌలుతో కూడా ప్రయాణం చేయువాడైయున్నాడు. దాదాపు గత 8 సంవత్సరాలుగా, తిమోతి అతని ప్రక్కనే ఉంటున్నాడు. తరువాత పౌలు అతనిగూర్చి యిలా రాశాడు: “మీ క్షేమ విషయమై నిజముగా చింతించువాడు అతనివంటి వాడెవడును నాయొద్ద లేడు ...”; “అతని యోగ్యత మీరెరుగుదురు. తండ్రీకి కుమారుడే లాగు సేవ చేయునో ఆలాగే అతడు నాతోకూడ సువార్త వ్యాపకము నిమిత్తము సేవచేసెను” (ఫిలిప్పీయులకు 2:20, 22). నమ్మదగిన ఈ యావనపు పనివాడు రోముకు తన వందన వచనాన్ని పంపుతున్నాడు.

“నా బంధువులగు లూకియ యాసోను, సోసిపత్రు అనువారును మీకు వందనములు చెప్పుచున్నారని” పౌలు చేర్చాడు (21బి వచనం). “లూకియా” వైద్యుడైన లూకాను సూచించవచ్చు, కాని ఆ ముగ్గురు పౌలు యొక్క “బంధువులుగా” ఒక్క గుంపుగా చేయబడ్డారు. “బంధువులనేది” పౌలు రక్త సంబంధంలో లేక తోటి యూదులో అయ్యుంటే¹⁷ వారందరు యూదులైయుండాలి - లూకా అన్యజనుడు (కొలోస్సయులకు 4:10, 11, 14 చూడు). ఈ మూడు పేర్ల రూపాలు అపొస్తలుల

కార్యాల్లో ప్రస్తావించబడ్డాయి (13:1; 17:5-9; 20:4), కాని పేర్కొనబడిన ఈ మగ్గురు పేర్లు ఆ రచనలో చూపించబడినవో కావో నిశ్చయముగా మనం చెప్పలేం.

తెర్రియు

వచనం 22 ఆసక్తికరంగా ఉంది: “ఈ పత్రిక వ్రాసిన తెర్రియు అను నేను ప్రభువునందు మీకు వందనములు చేయుచున్నాను.” వాడుక చొప్పున పౌలు ఇతరులకు ఉత్తరాన్ని డిక్టేట్ చేసేవాడు, దానిని యితరులు ఆయనకొరకు వ్రాసి యిచ్చేవారు. (ఈలాటి లేఖకునికి లాటిన్లో వాడబడే పదం “amanuensis”). ఈలాటి లేఖకులు గమనికను చేర్చింది యిదే తొలిసారి. తెర్రియు తన సొంత వందన వచనాన్ని చేర్చ వచ్చాయని పౌలును అడిగియుండవచ్చు, లేదా వ్యక్తిగతమైన వందన వచనాన్ని అతడే మైనా చేర్చగోరతాడాయని పౌలు అతని అడిగియుండవచ్చు.

గాయి, ఎరస్తు, మరియు కర్వు

తెర్రియు ముగించిన తరువాత, యితరులనుండి వందన వచనాలు పంపే కార్య క్రమాన్ని పౌలు తిరిగి ఆరంభించాడు. “నాకును యావత్సంఘమునకును ఆతిథ్యమిచ్చు గాయయు మీకు వందనములు చెప్పుచున్నాడు” (23వ వచనం). కొరింథులో పౌలు బాప్తిస్మమిచ్చిన గాయి ఇతడే కావచ్చు (1 కొరింథీయులకు 1:14 చూడు). అపొస్తలుల కార్యములు 18:7లో ప్రస్తావించబడిన తీతియు యూస్తు యితడే కావచ్చునని కొందరు తలంచుతారు, అంటే అతని పూర్తి పేరు గాయి తీతియు యూస్తు - అని అట.¹⁸ కొరింథు వెళ్లినప్పుడు పౌలు గాయి యింట నివసించియుండవచ్చు. ఈ సహోదరునికి పెద్ద యిల్లు ఉండియుండవచ్చు. అప్పుడప్పుడు సంఘ సభ్యులందరిని తన యింటికి ఆహ్వానించేవాడు మరియు సందర్శించ వచ్చిన క్రైస్తవులకు అతడు ఆతిథ్యం చేస్తూ ఉండవచ్చు. కొరింథు సంఘము అతని యింటనే కూడుకొంటూ ఉండియుండవచ్చు (JB; CJB; TEV; NLT లను చూడు).

అప్పుడు పౌలు యిలా అన్నాడు, “ఈ పట్టణపు ఖజానాదారుడగు ఎరస్తు¹⁹ ... మీకు వందనములు చెప్పుచున్నాడు” (రోమా 16:23బి). “ఖజానాదారుడు” అనేది *oikonomos* నుండి తర్జుమా చేయబడింది (*oikos* [“ఇల్లు”] + *nemo* [“మేనేజ్ చేయడం”]).²⁰ పట్టణపు *oikonomos* స్థాయి (స్థితి) ఏమైనది మనకు నిశ్చయంగా తెలియదు. ఎక్కువ తర్జుమాలు “పట్టణపు ఖజానాదారులని” అన్నాయి (NASB; RSV; JB; CJB; NCV; CEV; TEV; NKJV; NEB; McCord లను చూడు). “The city’s director of public works” అని NIV అంటే, “city manager” అని SEB అంది. Phillips “town clerk” అంది.²¹

శిథిలమైన ప్రాచీన కొరింథును నేను, నా భార్య సందర్శించినప్పుడు, ఏడు అంగుళాల ఎత్తునున్న అక్షరాలతో కూడిన రెండు అడుగుల వెడల్పు ఏడు అడుగుల పొడవునున్న సున్నపురాయి శ్లాబ్ ఒకటి మాకు చూపబడింది.

సున్నపు రాతిలోనికి చెక్కబడినది ఆంగ్లంలోనికి తర్జుమా చేయబడి యిలా అంటుంది: (In ancient Rome, a magistrate in charge of buildings, streets, markets, games, etc., was aedile) “ఎరస్తు తన aedileshipకు ప్రతిగా తన సొంత ఖర్చుతో ఈ రాళ్ల బాటను వేశాడు.” John McRay అనే పురాతత్వ శాస్త్రవేత్త యిలా రాశాడు, “త్రవ్వకాలలో కనబడిన యితర రుజువునుండి (సాక్షాధారమునుండి) రోమా 16:23లో పౌలుచే ప్రస్తావించవలసిన పట్టణపు ఖజానాదారు ఎరస్తు కాక వేరెవ్వరే కాదు.”²²

పౌలు కొరింథీయులకు వ్రాసినప్పుడు, “మీలో లోకరీతిని జ్ఞానులైనను, ఘనులైనను, గొప్ప వంశమువారైనను అనేకులు పిలువబడలేదు” అని అతడు గుర్తించాడు (1 కొరింథీయులకు 1:26). “అనేకులు కాదు” అనడానికిని “ఎవరే లేరు” అనడానికిని మధ్య వ్యత్యాసముంది. గాయి, ఎరస్తు అనేవారు కొరింథులో ఘనులు, సుమార్త వారి హృదయాలను తాకింది.

“సహోదరుడగు క్వర్తుతో” పౌలు తన జాబితాను ముగించాడు (రోమా 16:23సి). “క్వర్తు” అంటే “నాల్గవ” అని అర్థం. తెర్రియు అనేవానికి యితడు తమ్ముడైయుంటాడా అని కొందరు ఆశ్చర్యాన్ని వ్యక్తం చేశారు. ఎందుకంటే తెర్రియు అంటే “మూడవ” అని భావం. వారు బానిసలో, గతమందు బానిసలో అయ్యుండవచ్చు, సంఖ్యలతో బానిసలను గుర్తించడం మామూలుగా జరిగే పని.²³ క్వర్తును “సహోదరుడని” పిలిచింది తప్ప వేరే ఏ సమాచారం పౌలు అతని గూర్చి యివ్వలేదు (“the”) అనేది “brother” కు ముందు పెట్టడంలో రోములో అతడు బాగుగా ఎరుగబడినట్లు సూచిస్తుంది - అతడు వారికి తెలియబడకుండడం కూడ సాధ్యమే. వందన వచనాల అంతానికి పౌలు వచ్చి చేరుకున్నాడు, అప్పుడు అతడు “నేను కూడా” అని అనియుండవచ్చు.

తాను చేయవలసిన రెండవ పనిని కూడ పౌలు ముగించాడు. తమ పట్ల శ్రద్ధగల సహోదరులు కొరింథులో ఉన్నారని రోములోని క్రైస్తవులు తెలిసికోవాలని పౌలు కోరాడు - అది ఎల్లప్పుడును తగినదే - క్రీస్తునందున్న మన తోటి సోదర సోదరీలకు వందన వచనాలు చెప్పడం మరియు అవసరమైనది కూడా (26వ వచనంను చూడు).²⁴

నిన్ను బలపరచు దేవుని మహిమపరచు (16:25-27^{ab})

ఈ సమయంలో కలాన్ని పౌలు తెర్రియు చేతనుండి తీసికొని మిగిలిన మాటలు వ్రాసే అవకాశముంది (2 థెస్సలోనీకయులకు 3:17 చూడు). తాను పత్రికలో చివరిగా

పౌలు చేయగోరినది దేవుని మహిమపరచడం. తమ పత్రికలన్నిటిలో ఉన్నదానికంటెను బహు దీర్ఘమైనదియు ఈ విశేషమైన పత్రికకు తగినదియునైన దీనెనను అతడు రాశాడు. Jim McGuiggan యిలా అన్నాడు, “దీనివెంట వచ్చిన ఒకే వాక్యము నా తలను ఈదేలా చేస్తుంది. ఎంతో ఎక్కువ యిందులో మూటగా కట్టబడింది.”²⁶

సమస్తమైన అన్యజనులు విశ్వాసమునకు విధేయులగునట్లు, అనాదినుండి రహస్యముగా ఉంచబడి యిప్పుడు ప్రత్యక్షపరచబడిన మర్మము, నిత్య దేవుని ఆజ్ఞ ప్రకారము ప్రవక్తల లేఖనములద్వారా వారికి తెలుపబడియున్నది. ఈ మర్మమును అనుసరించియున్న నా సువార్త ప్రకారముగాను, యేసుక్రీస్తును గూర్చిన ప్రకటన ప్రకారముగాను, మిమ్మును స్థిరపరచుటకు శక్తిమంతుడును అద్వితీయ జ్ఞానవంతు డునైన దేవునికి, యేసుక్రీస్తు ద్వారా, నిరంతరము మహిమ కలుగును గాక. ఆమేన్ (రోమా 16:25-27).

స్థిరపరచు దేవునికి

దీవైన యిలా ఆరంభమౌతుంది, “నా సువార్త ప్రకారముగాను ... మిమ్మును స్థిరపరచుటకు శక్తిమంతుడు” (25వ వచనం). మనలను “స్థాపించగల ఆయన” (ఆత్మ సంబంధంగా మనలను బలముగాను భద్రముగాను ఉంచు) దేవుడు. తన్ను సృజించిన వాడును కామెదువాడునైన ఆయనకు పౌలు స్తుతి వాక్యము నడిపించబడింది.

ప్రత్యక్షపరచిన దేవునికి

“నా సువార్త ప్రకారము” స్థిరపరచు దేవుడని వచనం 25బిలో పౌలంటున్నాడు. “నా సువార్త” అనడంలో, సువార్త పౌలుకు అప్పగింపబడిందని, అతడు దాన్ని తన సొంతం చేసుకున్నాడని అది సూచిస్తుంది.²⁷ “యేసుక్రీస్తును గూర్చిన ప్రకటన ప్రకారముగాను” (25సి వచనం) అనేది పౌలు సువార్త దాని సందేశాన్ని నిర్వచిస్తుంది.

“అనాదినుండి రహస్యముగా ఉంచబడి యిప్పుడు బయలుపరచబడిన మర్మము” (25డి, 26వ వచనాలు) అని లేఖనం కొనసాగిస్తుంది. “మర్మము” అనే పదాన్ని యిప్పటికి తెలియబడనిదాన్ని సూచించడానికి వాడతారు గతంలో తెలియబడక యిప్పుడు తెలియబడిన అనే భావంతో పౌలు వాడతాడు.²⁸ అందులో గుప్తమైనదేమంటే, దైవప్రేరేపితులు కానివారు మర్యాన్ని తెలిసికొనే అవకాశమే లేదు; దేవుడే వారికి ఆ భావాన్ని బయలుపరచవలసియుంటుంది. ఈ విషయంలో, “మర్మము” అనేది యేసునందలి విశ్వాసము ద్వారా దేవుడు నరులను నీతిమంతులుగా తీర్చే అద్భుతమైన విధానాన్ని తెలుపుతోంది.

ఈ అద్భుతమైన వర్ణనకు పౌలు ఈ మాటలు చేర్చుతున్నాడు, “నిత్య దేవుని ఆజ్ఞ ప్రకారము ప్రవక్తల లేఖనముల ద్వారా వారికి తెలుపబడియున్నది” (26బి వచనం). దేవుడు వారికి బయలుపరచిన దానిని వారు సంపూర్ణంగా గ్రహించలేదు (1 పేతురు 1:10-12 చూడు), రోమా పత్రికలోని మన పఠనంలో కన్పించినట్లు - దేవుని ప్రేమ, కృప అనేవాటి మర్యాన్ని బయలుపరచడానికి పౌలు నిలకడగా వారి రచనలను

(“లేఖనాలను”) ఉపయోగించాడు.²⁹

“ఆ మర్మము యిప్పుడు ప్రత్యక్షపరచబడి సమస్త జనములకు తెలియజేయబడిందని” పౌలు చెప్పాడు (25డి, 26ఎ, బి వచనాలు). “జనములు” అనే గ్రీకు పదం (*ethnos* నుండి) “అన్యజనులు” అనేదానికి కూడా అదే పదం. పౌలును తక్కిన దైవప్రేరేపితత్వైన సువార్తికులును సువార్త ప్రకటించగా, దేవుని కృప యొక్క “మర్మము” యూదేశ్వర ప్రపంచానికి కూడా బయలుపరచబడింది.

ఆ ప్రకటన యొక్క అంతిమ ఉద్దేశమేమి? సమస్తమైన అన్యజనులను (జనములను) “విశ్వాసమునకు విధేయులగునట్లు” నడిపించడం (26సి వచనం). ఈ పత్రిక యొక్క ఆరంభ వచనాలలో, “సమస్త జనులు విశ్వాసమునకును విధేయులగునట్లు ... అపొస్తలత్వమును పొందినట్లు” చెప్పుకున్నాడు (*ethnos* నుండి) (1:5). “వారిని విశ్వాసమునకును, విధేయతకును తెచ్చునట్లు సమస్త జనములకు” ఆ మర్మము తెలుపబడిందని NEB 16:26ను తర్జుమా చేసింది. “సమ్మికపై స్థాపించబడిన విధేయతను వృద్ధిపరచునట్లు” అది బయలుపరచబడిందని CJB అంది. మరల, మనం ఈ ప్రాముఖ్యమైన సత్యాన్ని గమనించుదాం: రక్షించే విశ్వాసం లోబడే విశ్వాసమైయుంది.

అద్వితీయ జ్ఞానవంతుడునైన దేవునికి

“మిమ్మును స్థిరపరచుటకు శక్తివంతుడును” అనే మాటలతో దీవెన ఆరంభమయ్యింది (25ఎ వచనం). ఇప్పుడు, ఎట్టకేలకు, వచనం 27లో, అతడు తన మాటలను తన ప్రభువు వైపునకు మళ్లించాడు: “అద్వితీయ జ్ఞానవంతుడునైన దేవునికి, యేసుక్రీస్తు ద్వారా, నిరంతరము మహిమ కలుగును గాక. ఆమేన్.” తాను జరిగించే సమస్తంతో, పౌలు దేవుని మహిమపరచగోరాడు. “అలాగున రోమా పత్రిక యొక్క దీర్ఘమైన వివాదం స్తుతి గీతంతో అంతమౌతుంది.”³⁰

ముగింపు

రోమా పత్రికలోని పౌలు చివరి మాటలు అతని శ్రేష్ఠమైనవని చెప్పబడింది. అతడు తన ఉత్తరాన్ని దీనితో ముగిస్తున్నాడు:

- హెచ్చరిక పలుకు: అబద్ధ బోధకులను కనిపెట్టియుండుడి, దోషాన్ని వ్యాపింపజేయడానికి వారికి అవకాశమియ్యకండి.
- ప్రోత్సాహపు పలుకు: నీ వంటి విశ్వాసం గలవారికి హృదయ పూర్వకముగా వందనము తెలియజేయి. నీవు వారిని లక్ష్యపెట్టునట్లు వారికి కనుపరచు.
- స్తుతి పలుకు: మాటల్లోను జీవిత నడవడికలోను ఈ జీవిత ఉద్దేశం దేవుని మహిమపరచుట అనే విషయాన్ని ఎన్నడూ మరువకు.

పౌలు రోమీయులకు వ్రాసిన పత్రిక యొక్క పరనాన్ని మనం ముగిస్తుండగా,

ఆత్మ ద్వారా పౌలు నేను కూడ వ్రాస్తున్నట్టు నీవు గమనించావని నేను నిరీక్షిస్తున్నాను. పౌలు నిన్ను వ్యక్తిగతంగా ఎరుగడు సరిగదా రోములోని క్రైస్తవులను కూడ చాలమందిని అతడెరుగడు.³¹ నీవు మొదటి శతాబ్దంలో జీవించలేదు, అధ్యాయాలు 1, 2లో వివరించబడిన దుష్కారలపు పరిస్థితిలో నీవు జీవిస్తున్నావు. పౌలు నాటి యూదులు/అన్యజనులు అనే విధానంలో మనం లేకపోయినా, ప్రతి విధమైన విభజనలు, విభేదాల మధ్య మనమున్నాం. అన్నిటికీ పైన, మంచిగా బ్రదికితే రక్షణ వస్తుందనే దురభిప్రాయంలో ఉన్నాం. పౌలు పత్రిక 1900 పైబడి పాతదైనా, మొదట్లో వ్రాయబడినప్పుడెల్లా ఉందో నేడు అంత తాజాగాను, సంబంధించిందిగాను ఉంది.

రోమా పత్రికలో పౌలు యొక్క చివరి మాట “ఆమేన్.” “ఆమేన్” అంటే “అది అలాగే అవును” అని అర్థం. “అది” లోతైన ఒప్పుదలను (నమ్మికను) వ్యక్తపరుస్తుంది.³² మనం మన పఠనాన్ని హృదయపూర్వకమైన “ఆమేన్తో” ముగించగలమా? ఈ పత్రిక యొక్క సందేశాన్ని హృదయపూర్వకంగా నీవు నమ్ముతావా? “విశ్వాసము యొక్క విధేయతకు” మన స్టడీ నిన్ను నడిపించిందా? యేసునందు నీ విశ్వాసాన్ని నీవు ఒప్పుకున్నావా? (రోమా 10:9, 10), క్రీస్తులోనికి నీవు బాప్తిస్మం పొందావా (6:3-6)? శరీరానుసారంగా కాక ఆత్మానుసారంగా (8:4)? నూతన జీవం పొంది నీవు నడుచు కొంటున్నావా (రోమా 6:4). లేకుంటే, నా కామెంట్స్ నేను ముగించుతూ, దేవుని అద్భుతమైన ప్రేమను కృపను సద్వినియోగం చేసికొనడానికి నీవు ఏమేమి చేయవలెనో అలా చేయడానికి నా వ్యక్తిత్వమంతటితో నిన్ను ప్రోత్సహించుతున్నాను. పఠలోకానికి వెళ్లడానికి నీకు ఎంత ఖర్చవుతుందో దానంతటికంటే నీ “తొలి అడుగు అందులో పెట్టడం ఎంతో విలువగలదైయుంటుందని” నీకు అభయమిస్తాను!³³

సూచనలు

¹“ప్రయాణం కొరకు సిద్ధం చేయుట” *రోమీయులకు, 1వ పుస్తకములోని పాఠములో రోమా పత్రికలోని ఆఖరి వచనాలను ప్రారంభ వచనాలతో పోల్చబడ్డాయి. ఆ పోలికను నీవు రివ్యూ చెయ్యి. సంఘం చరిత్ర తొలి దినాలలోవలె పౌలు తీసికొన్నాడు, “రోమీయులు వెంటాడవలసిన సిద్ధాంతపరమైన, నైతికపరమైన సూత్రాలను వ్యతిరేకించక వెంటాడాలి; అది క్రొత్త నిబంధనలో మన నిమిత్తం అవి భద్రపచబడినవి” (John R. W. Stott, *The Message of Romans: God’s Good News for the World*, The Bible Speaks Today series [Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity Press, 1994], 399-400. ²రోమా 14:15లోని పౌలు యొక్క ఉపదేశమును నిరాకరించి అభిప్రాయ విషయమును విశ్వాస విషయముగా మార్చే క్రైస్తవులకు దీనిని అన్వయించవలసినట్లు. ఏదియేమైనా, రోమా 16:17-20లో వివరించిన ఉపదేశకులు అబద్ధ ఉపదేశకులకు సామాన్యంగా సరిపోతుంది. ³W. E. Vine, Merrill F. Unger, and William White, Jr., *Vine’s Complete Expository Dictionary of Old and New Testament Words* (Nashville: Thomas Nelson Publishers, 1985), 179. ⁴“ఎవని కొరకు క్రీస్తు చనిపోయెనో (14:13బి-18)” అనే పాఠములో *skandalon* పై నోట్సును చూడు. ⁵Vine, 394. ⁶Barclay కూడ యదే తర్జుమాయిచ్చాడు. (William Barclay, *The Letter to the Romans*, rev. ed., The Daily Study Bible Series [Philadelphia: Westminster Press, 1975], 217). ⁷Vine, 47. ⁸కొన్ని సందర్భంలో అబద్ధ బోధకులను ఎదుర్కొనాలి, అయితే పౌలు ఆలాంటివారికి అసత్యాన్ని ప్రచురించే అవకాశాన్ని ఇవ్వరాదని బతిమాలుతున్నాడు. ⁹*The Analytical Greek Lexicon* (London: Samuel Bagster & Sons, 1971), 438-39.*

¹¹Walter Bauer, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, 2d ed., rev. William F. Arndt and F. Wilbur Gingrich (Chicago: University of Chicago Press, 1957), 894. ¹²W. Grundmann, “*kakós*,” in Geoffrey W. Bromiley, *Theological Dictionary of the New Testament*, ed. Gerhard Kittel and Gerhard Friedrich, trans. Geoffrey W. Bromiley, abr. (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1985), 393. ¹³“బతిమాలుకొను” అనే పదముపై “రూపాంతరము పొందిన జీవితం (12:1, 2)”లో ఉన్న వ్యాఖ్యానమును రోమీయులకు, 4లో చూడు. ¹⁴“విప్లవములు” *akeraios* నుండి వచ్చింది. “కల్తీలేని” లేక “పవిత్రమైన” అని అర్థం (*a* [వ్యతిరేకం] + *kerannumi* [“కలుపు”]). కవటము లేనిదాన్ని సూచించడానికి క్రొత్త నిబంధనలో రూపకాలంకారంగా వాడబడింది (Vine, 291). ¹⁵Coy Roper, రచయితతో వ్యక్తిగతమైన సంభాషణ, 16 మార్చి 2006. ¹⁶“ప్రభువునందు నా కుమారుడు” అని పౌలు తిమోతీని పిలుస్తాడు (1 కొరింథీయులకు 4:17), అతనిచే తిమోతి క్రైస్తవుడైయ్యాడని చూచిస్తుంది. అపొస్తలుల కార్యములు 16:1, 2నుండి తిమోతి లుప్రవాడని మనం తలంచుతాం. పౌలు, బర్నబాలు లుప్రత్యే ఉన్నప్పుడు తిమోతి మార్పు చెంది యుండవచ్చు. అది మొదటి సువార్త ప్రయాణంలో (అపొస్తలుల కార్యములు 14:6-23). ¹⁷“పౌలు అతని స్నేహితులు (16:1-16, 21-23)” అనే పాఠములో “బంధువుడు/బంధువులు” పై ఉన్న చర్చను చూడు. ¹⁸రోమా పౌరులకు మూడు పేర్లుంటాయి. రోమీయులు వీటిని *praenomen* (మొదటి పేరు), *nomen gentile* (యింటి పేరు), మరియు *cognomen* (వ్యక్తి పేరు). (F. F. Bruce, *The Letter of Paul to the Romans*, The Tyndale New Testament Commentaries [Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1985], 265.) ¹⁹తెలుగులో ఎర్రస్తు “E-RAS-tus” అని గ్రీకునుండి తేబడింది. ²⁰*The Analytical Greek Lexicon* (London: Samuel Bagster & Sons, 1971), 284.

²¹KJVలో “chamberlain” అని ఉంది. Chamberlain అంటే, “రాజులు, నోబుల్స్ యింట్లో ఆయా బాధ్యతలు చేసేవారు” (Vine, 95). ²²John McRay, *Archaeology and the New Testament* (Grand Rapids, Mich.: Baker Book House, 1991), 331-33. ²³లాటిన్ సంఖ్యలుగక పేర్లను పిల్లలకు పెట్టే అలవాటు అమెరికా తలితండ్రులకు తెలిసిన విషయం. పునరుద్ధరణ నాయకుడైన అలెక్సాండర్ క్యాంబెల్ కుమార్తెకు దెసిమా అనే పేరు పెట్టబడింది. ²⁴కొన్ని చేతిప్రతులలో దీవెన వచనం 20 తరువాత ఉంది - కొన్నింటిలో లేదు. NAS-BE⁹⁵ దీవెన (24 వచనం) బ్రాకెట్లలో ఉంది. ²⁵ఈ ముగింపును గూర్చి రోమీయులకు కొన్ని ప్రశ్నలున్నాయి, ఏలయనగా అనేక వ్రాచిన ప్రతులలో అది కనిపిస్తుంది. ఒక విశ్వాసి, దేవుడు తన అనుగ్రహమునుబట్టి దావాడని తెలుసుకోవడం సరిపోతుంది. గొప్ప వ్రాత ప్రతి ఇలాంటి ముగింపు కలిగియుండడం ఆశ్చర్యం. ²⁶Jim McGuiggan, *The Book of Romans*, Looking Into The Bible Series (Lubbock, Tex.: Montex Publishing Co., 1982), 446. ²⁷2:16లో పౌలు ఈ వాక్యాన్ని ఉపయోగించాడు. “తీర్పు దినముకొరకు నీవు సిద్ధంగా ఉన్నావా?” (2:1-16)” అనే పాఠమును రోమీయులకు, 4వ పుస్తకములో చూడు. ²⁸“రహస్యము” పై ఉన్న చర్చను “ఇస్రాయేలు జనులందరు రక్షింపబడుదురా?” (11:25, 26ఎ)” అనే పాఠమును రోమీయులకు, 4వ పుస్తకములో చూడు. ²⁹“ప్రవక్తలని” పౌలు కోట్ చేసింది పాత నిబంధన ప్రవక్తలే (దేవునికే వక్షాన మాట్లాడే దైవప్రేరేపిత జనులు). రోమీయులకు వ్రాసిన పత్రికలో పౌలు తరుచుగా పాత నిబంధనను ప్రస్తావిస్తుండగా “ప్రవక్తలు” అనేది పాత నిబంధన ప్రవక్తలని తీసికోవడం క్రైస్తంగా ఉంటుంది. ³⁰Barclay, 222.

³¹Bruce Barton, David Veerman, Neil Wilson, *Romans*, Life Application Bible Commentary series (Wheaton, Ill.: Tyndale House Publishers, 1992), 296నుండి ఈ షెడ్యూల్లోని అనేకమైన ఆలోచనలు తీయబడ్డాయి. ³²Adapted from Charles R. Swindoll, *Relating to Others in Love: A Study of Romans 12-16* (Anaheim, Calif.: Insight for Living, 1985), 78. ³³Dale Hartman, sermon preached at Eastside church of Christ, Midwest City, Oklahoma, 26 February 2006.